

Kmet, delavec
(in obrtnik)
naj bodo naro-
du vodnik!

Izšla vsake tredo.
Narednina:
za solo leto Din 30—
za pol leta " 15—
za inozemstvo
za solo leto Din 50—
Inzerati po tarifu. — Pla-
menin vprašanjem naj
se priloži znanje za od-
govor. — Neprankirana
pisma se ne sprejemajo.

Vsakdo vžliva
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Kmetijski list

Dr. Igor Rosina:

Katoliška akcija.

»Slovenski gospodar« z dne 19. junija 1929 je priobčil pod naslovom: »Katoliška akcija« dolg uvodni članek, kjer omenja in kritično razlaga resolucijo, ki jo je v tem vprašanju sprejel občni zbor Zveze društva kmetov in deklet na svojem občnem zboru v Ljubljani dne 12. junija t. l.

Na ta članek hočem in moram odgovoriti mirno in stvarno, kakor je tak tudi članek »Slovenskega gospodarja«. Pri tem pa povdarim, da je sprejeta resolucija last in neomajno stališče Zveze slovenske kmetijske mladine, da pa naj veljajo sledeča izvajanja le za moje osebno mnenje in nazor. Ako ima tedaj pasti roka — danes še — mogočnega na koga, naj pade po mojem hrbtu.

»Slovenski gospodar« sicer navaja bistvo resolucije Zveze kmetijskih fantov in deklet. Ne omenja pa njenega izhodišča. Zveza ugotavlja to ponovno, »da smo prosvetna organizacija, ki stoji na načelu pozitivnega krščanstva, da je že dosedaj vedno udeleževala krščanska načela in udeleževanje istih pospeševala tudi pri svojih poedinih članih, da je torej vršila in vrši katoliško akcijo«.

Ta ugotovitev kmetijske mladinske zveze, ki jo je »Slovenski gospodar« zamolčal, ni prazna beseda. Jaz tukaj javno izjavljam: jaz verujem v Boga, verujem v onostransko življenje, verujem v Sveto pismo, v Lazarjevo vstajenje in v vstajenje Gospoda. Dobesedno. To veruje tudi slovenski kmetijski mladinski pokret, to veruje slovenski kmet in v to veruje tudi ves slovenski narod. Krščanstvo, v katerem je živel slovenski kmet več kot tisočletje, je postalo del njegove krvi in del njegovega srca. Greh bi bil odmikati mu podstavo, na kateri stoji in s katero pade.

Toda jaz verujem tudi v svetopisemsko besede: »da presojaj človeka po njegovih delih« in »da je človek gospodar tudi sobote«. Ako je Zveza društev kmetijskih fantov in deklet, ki predstavlja edina slovenski mladinski kmetiosprosvetni pokret, v imenovani resoluciji od 12. junija zavzela stališče, »da zaenkrat po dosedanjih izkušnjah ne more zaupati večini slovenske duhovščine, da bi mogla izvajati katoliško akcijo nepristrano in v onem duhu, kot si jo zamišlja najvišji poglavar Cerkve«, potem se je poslužila samo pravic in dolžnosti, ki ji jo nalaga sveto pismo.

Naša društva so se imela skoraj povsod, kjer so nastajala, boriti z očitkom, da so »brezverska« in »proticerkvena«, čeprav so svoj stanovski značaj dosledno povdarjala in povdarjala svoje krščansko stališče. Edino dejstvo, da niso brezpogojno in brez misli in lastnega razuma pripognila hrbet pred vsakim farovžem in da so imela poguma kritično presojati ravno celo versko življenje in udeleževanje tega ali onega duhovnega gospoda, jim je prineslo najhujši očitke, ki se sploh komu lahko dá. Mi trdimo in bomo vedno trdili, da tisti, ki so take očitke izrekli, nimajo moralne kvalifikacije voditi katoliško akcijo, kateri nalaga najvišji cerkveni pogla-

var, da se naj vrši neglede na svoječasno strankarsko in javno udeleževanje katoličanov. In še vse hujše reči so se dogajale. Toda nočemo odpirati še nezaceljenih ran. Eno pa pribijemo: nikdo ni brez greha in zato nima nihče pravice lahkomišelnosti pobrati kamna!

Toda mi vemo, da je treba tudi tu ločiti ljuliko od pšenice in smo to tudi povedali. Ali duši nas v grlu, da jasno in glasno povemo, da se je po slovenski zemlji razpaslo svetohlinsko farizejstvo, ki preti uničiti ne samo ves narod in vso njegovo energijo, ki uničuje tudi vir njegove vere. Beseda je vse, dejanje ničesar. Auktoriteta cerkve je podpora slabemu, je palica, ob kateri hodi človek skozi življenje, da ne pade. Toda ona mu ne sme zasenčiti razuma in tihega notranjega glasu njegove vesti, ki mu je najvišji sodnik. Pri nas pa bomo kmalu na tem, da bodo tatovi prižigali sveče sv. Antonu, predno bodo hodili na tatvino, da jih varuje, in da ne bo greh, kar je greh. Bog, ki je v vsakem izmed nas, se upira takemu mišljenju in vest in vera se punta. Ali vedo oni, kako težko je bilo verjeti našim možem v vojni, ko so škofje in kardinali na tej in na oni strani fronte molili istega Boga vsak za svojo pravično zmago krvi in orožja?!

Mi imamo pravico kritike in ravno ker gre za vero, jo imamo in zato smo po svojih izkušnjah ločili med dobro in med slabo — med krščanskoslabo — slovensko duhovščino. Na podobnem stališču pa stoji z nami tudi Krekova mladina in »Križ na gori«. Zato se naj ne sklicujejo na »vsesplošno spoštovanje in ljubezen slovenskega ljudstva«, ker vemo, da je žalibog to spoštovanje in ta ljubezen bila hlinjena in iz strahu rojena pred odreko odveze ali cerkvenega pogreba ali celo — najetja posojila!

»Slovenski gospodar« prišteva Zvezo društev kmetijskih fantov in deklet k vnetim pristajem »takozvane napredne akcije«. Po našem mnenju pravi, da je »verski posel samo to, kar se godi v notranjosti cerkvenih zidov, kar pa gre iz cerkve, iz zakristije ven, to presega cerkveni in verski delokrog, to spada pod državne paragrafe«.

Ne, ravno ne. Nam ravno ni samo cerkev in samo zakristija versko udeleževanje, verski delokrog nam je celo življenje. Mi ravno trdimo, da ni glavno, da si kdo celi dan grize nohte v cerkvi, v svojem srcu pa premišlja, kako bo ogoljufal soseda za njivo. Mi ravno

trdimo, da ni dosti, da roke blagoslovljajo, usta govore, srce pa je mrtvo. Mi ravno trdimo, da so največji grešniki baš oni, »ki hodijo v dolgih oblačilih in ljubijo pozdrave na ulicah in prve prostore na shajališčih, v svojih srcih pa so pobeljeni grobovi, polni smradu in nesnage«. Mi ravno trdimo, da smo grešniki vsi, največji pa baš oni izmed farizejev, ki se tudi pri nas tako radi trkajo na prsa, češ: »Gospod, zahvaljen, da nisem tak kakor onile grešnik«.

»Kdor hoče življenje, ga bo izgubil.« Meni je od duhovna najbližji Bogu oni, ki se je življenju odrek, ne oni, ki ga najbolj aprobirajo. »Moje kraljestvo ni od tega sveta« je pisano. Zato se naj izogiba duhoven vsaj najhujšega boja, vsaj tam, kjer je največ grdih besed in zmerjanja in stisnjenih pesti, naj ga ne bo, pa bo cela fara bolj verna. Tako je katoliško akcijo zamislil tudi papež sam in nepristranost posebej priporočil. Po izkušnjah in ravno po dosedanjih delih pa mnogim slovenskim duhovnikom te nepristranosti ne moremo prisoditi, ker imamo predober spomin in nas udarci še bole. Ali naj navajamo primere iz prav zadnjega časa, iz zadnjih tednov, iz sodne dvorane?

Mi smo rekli, da od nas zavzeto stališče resničnemu krščanstvu odgovarja. »Slovenski gospodar« se je vsled tega ironično nasmehnil. Ali pa bi bilo krščansko in ali bi veri in cerkvi bilo kaj pomagano, če bi sedeli v župnijskem svetu pod predsedstvom kakega prej tako do neznosnosti oblastnega, napuhnjene- ga in strankarsko zagrejenega duhovna, naši poštenjaki iz zveze. Ne! K grehu bi prišel samo še večji greh. Bila bi sama neodkrita srčnost in svetohlinstvo, ki ga je po Sloveniji že itak dosti. Preveč resnično krščanski so za to.

Naši fantje in dekleta in možje so poštenjaki in so verni. Zato se jim ni treba bati ničesar na tem in ne na onem svetu. Bolje resnico povedati v obraz, kakor v obraz smehljati, za hrbtom pa nož. V slabi tovaršiji se človek pohujša. Jaz se pa bojim, da bi mesto torišč vere in verskega življenja mogli postati župnijski sveti katoliške akcije pod slabim vodstvom tu in tam torišča nestrpnosti in inkvizicijski tribunali, ki bi iskali nevere tam, kjer je ni in jo ne preganjali tam, kjer je. Za to pa so naši fantje in dekleta preveč krščanski. Ker je tedaj naše stališče edino odkrito in pošteno, je tudi edino krščansko.

To svoje stališče je Zveza društev kmetijskih fantov in deklet v tozadevni svoji resoluciji na občnem zboru tudi sprejela in objavila. Kajti proti vsakomur ga lahko zmagovito zagovarja.

0 kmetijski misli.

»Narodno Kolo« je priobčilo v eni svojih zadnjih števil sledeči članek:

»Na kongresu češke kmečke stranke v Pragi na dan 7. maja so sodelovale tudi druge stranke, ki imajo ista načela, to je, ki so po svojem programu agrarne. To so bili delegati nemške kmečke stranke in delegati obrtne

stranke. Te tri stranke imajo na Češkem okroglo 1.800.000 volilcev in 76 poslancev od 300 v parlamentu.

Dejstvo, da se Nemci na Češkem prvič v zgodovini smatrajo za člane in tovariše češke stranke, pa čeprav so se skozi cela stoletja prepirali, in da v tem bloku sodelujejo tudi

obrtniki, kateri kot malomeščani često vodijo popolnoma sporedno politiko s kmeti, to dejstvo nam dokazuje, kako neizmerna je moč organiziranega in zavednega kmetijskega ljudstva, ki briše narodne spore in stanovsko mržnjo.

Kmetska misel — nova sila.

Medtem ko se je v začetku 20. stoletja zdelo, da se v življenju družbe ne more pojaviti nobena nova sila, ki bi prekrasila človeško družbo, danes nastopa po celem svetu agrarizem kot mogočna narodna sila, ki prihaja z jasnim pogledom, da reši večni spor delavstva in kapitala, da vnese nove sokove celo v duševno življenje Evrope, katero je, po vojni zamorjeno, začelo drugod iskati vzroke.

In ko filozofi kakor Spengler z obupom govorijo o propadanju zapadne kulture, označajo voditelji kmetov kakor dr. Laur v Švici in Anton Švehla, bivši predsednik češke vlade, celi Evropi in celemu svetu, da samo organizirani in napredni kmetje lahko odpravijo nasprotstva med narodi in borbo poedinih družabnih skupin.

Na kongresu v Pragi je bila prečitana poslanica bolnega strankinega predsednika A. Švehla, ki je na 72 straneh iznesel vse svoje misli o kmetiskem pokretu in z ognjevitimi besedami pozval celi svet, naj privede agrarizem k zmagi.

Glavna njegova misel je, da lastnosti, ki vladajo v kmetijski duši, morajo vladati tudi svet. Mestni človek je radi svojega dela neraven, zato ni tako zmeren in odporen, kakor je kmet. Medtem ko čaka kmet celo leto, da mu zraste krompir in po več let, da mu drevje donese sadove, meščan dirja za časovnim dohodkom, da se povzpne nad svojega soseda, a obenem zapravlja v uživanju. Res, za meščana denar često ni znoj in delo, nego špekulacija, zato pa tudi često ne zna ceniti dela v potu obraza. Dasi je v prometu na milijarde denarja, mogoče se komaj desetina tega pridobi z delom, a vse ostalo je osnovano in se pridobiva s špekulacijo, posredništvom in spretnostjo. Zato bi zmaga kmetijskega ljudstva pomenila ukinjenje te velike krivice.

Kmetje in meščani.

Toda kmetje so še neizobraženi in neorganizirani. Kmet, ki živi po raztresenih vaseh, ne more tekmovati z meščani, ki živijo skupaj. Zato vladajo često tudi majhne skupine delavcev ali drugih strank ogromnim množicam kmetov. To bi ne bilo zlo, če bi te stranke imele v sru one lastnosti, ki dvigajo kmeta nad vse ostale: vstrajnost v delu, pravičnost in spoštovanje tujega, hladnokrvnost in odločnost, miroljubnost in ljubezen do reda.

Vsi mestni ljudje zamišljajo — često tudi v dobri veri — neki idealni red, pa potem v svoji nestrpnosti merijo vse po istem kopitu in silijo vse, da se ogrevajo za iste, pa četudi še tako nesmiselne stvari. V tem leži hiba vsake take oblasti, pa naj se ji pravi fašizem ali boljševizem.

Kmet pa se ravna tudi v življenju po zakonih prirode. Zato pravi Švehla: Kmetje so dosedaj vpili: »Dajte nam! A sedaj hočemo mi sami vzeti ali dati, kar je naša pravica. V državi hočemo sorazmerno z našo številčnostjo vzeti vladno v svoje roke, ker mi državo hranimo in branimo.«

In res, Kmetstvo ljudstvo ni nobena nevarnost za red in mir. Ono je največje poročstvo za razvoj človeštva, zato se z dviganjem sela razvija in dviga vse človeštvo za stopnjo višje.

Kmetje za red in pravico.

»Bauernstimmen«, ki izhajajo kot glasilo avstrijskega »Landbunda« v Gradcu, prinašajo v svoji zadnji številki zelo obširno poročilo o zborovanju Mednarodnega agrarnega biroja v Pragi, v katerem povdarjajo njegovo važ-

nost za bodoče mednarodno sodelovanje na polju kmetijskega pokreta. Med drugim čitamo:

Bil je to velik pregled kmetijskega političnega gibanja vseh evropskih držav, tega novega pokreta, ki dokazuje, da je kmetijski stan prišel končno do spoznanja svoje velike in važne vloge, ki jo igra v življenju narodov in držav, in da odločno zahteva svoj delež na politični oblasti (moči). Poročila, ki so jih podali posamezni delegati romanskih, germanških in slovanskih dežel, so nudila poleg tega še drugo sliko: Povsod, kjer si je kmetstvo in podeželsko ljudstvo osvojilo oblast, kjer ima vpliv na vlado ali pa tudi samo vlada, uspeva in napreduje ne samo kmetijski stan, temveč tudi industrija, meščanstvo in delavstvo; povsod vladata red in mir. Take kmetijske vlade tvorijo najmočnejši obrambni zid proti boljševiškim prevratom in proti razdirajočemu delovanju socijalizma.

Nesposobne stranke.

Končno moramo še enkrat jasno in odkrito povedati, da je prebivalstvo mest v povojni dobi popolnoma odpovedalo in se pokazalo nesposobno ohraniti si svojo politično pozicijo, katero je imelo pred vojno. Pokazalo se je nesposobno, da bi moglo države, katere je obvladovalo od revolucijskega leta 1848., prepeljati preko krize svetovne vojne in povojne dobe. Te okoliščnosti so se poslužile socijalistične stranke vseh internacional, da bi si oblast, katere niso nikdar imele, osvojili. Ta pa ne služi nikdar blagru narodov, kajti države, ki jih vodijo socijalisti ali vsaj na njih vodstvo vplivajo, izkazujejo gospodarsko nazadovanje in politični nered z velikimi notra-

njimi boji, ki vsako ustvarjanje blagostanja, potrebni mir in red onemogočujejo in ustvarjajo iz posameznih narodov neplodna bojišča političnih strasti.

Posvetovanja v Pragi, ki so trajala od ranega jutra do poznega večera, tikala so se celokupnega kmetijskega stanu v Evropi. Podala so izčrpno sliko pokreta, ki je šele eno desetletje v pravem pohodu, ker ga prej skozi cela stoletja ni bilo mogoče privedi preko potokov prelite kmetijske krvi. Zborovanje je dokazalo, da se bo osvobodjenje kmetijskega ljudstva šele tedaj doseglo, ko bodo kmetje in podeželsko ljudstvo vzeli svojo usodo sami v svoje roke ter ne bodo več samo glasovalna živina političnih strank, ki se hlinijo, da zastopajo koristi kmetijskega ljudstva, v resnici pa tem le škodujejo. Kmetstvo ljudstvo začneja otresati se tega jarma in samo kovati svojo usodo. Kjer se kmet probudi in si ustanovi svojo samostojno politično stranko, kjer si prisvoji oblast, tam gospodujeta mir, red in blagostanje. To dokazuje Finska, to vidimo na Rumunskem, to vidimo na Češkoslovaškem.

Vendar je to gibanje šele v začetkih. Razvija pa se zelo hitro, kajti povsod, kjer se razvije zeleni prapor, postane zaščitnik v sili, povsod je ne samo znamenje poljedelca in kmetijskega ljudstva, temveč obenem tudi simbol pravičnosti, sporazumevanja, odklanjanja vseh sil, ki izvirajo iz zavisti in sebičnosti, povsod je rešitelj iz sile in bede. To vse je dokazalo to zborovanje, prvo, na katerem so bile zastopane politične stranke kmetijskega in podeželskega ljudstva Evrope, zborovanje, ki ima zgodovinski pomen in katerega sklepi pomenijo program za nas vse!

Mrzel veter...

Nova angleška vlada za mir in za razorožitev. — Važna izjava angleškega ministra za zunanje zadeve Hendersona.

Prejšnja konservativna ali desničarska vlada na Angleškem, ki je pri zadnjih volitvah izgubila večino, je spravila Anglijo v mednarodni in v domači politiki v jako neugoden položaj. Plemeniti lordi niso znali odpraviti težke brezposelnosti in lakote med angleškimi rudarji doma, v vnanji politiki pa so Anglijo napravili osovraženo na vseh straneh, posebno v Ameriki. Simpatije so si pridobili samo pri takozvanih »desničarjih« vsega sveta, to je pri tistih ljudeh, katerim so kmetje in delavci nič, plemeniti grofi in fabrikanti kanonov pa vse. Zato so tudi vsi pristaši surove sile in vsi zatiralci delovnih slojev gledali na vlado plemenitih lordov z velikim zaupanjem, ker so vedno lahko računali vsaj na njihovo moralno, če ne že na dejansko pomoč.

Zadnje volitve na Angleškem dne 30. maja pa so vse desničarje sveta silno presenetile in razočarale, ker so gospodje lordi izgubili večino v angleškem parlamentu, na vlado pa je prišla Delavska stranka, ki bo zasledovala baš nasprotno politiko kakor lordi. V tem oziru so zlasti zanimive izjave odličnega člana Delavske stranke Kenworthyja, ki se popolnoma krijejo z izjavami novega zunanjega ministra v Angliji Hendersona.

G. Kenworthy piše med drugim:

»V angleški Delavski stranki prevladuje mnenje, da čaka tudi večina francoskega naroda na prvo priložnost, da bi se breme oboroževanja znižalo tudi v soglasju z vsemi državami, ki po mirovnih pogodbah niso prisiljene razorožiti se (n. pr. Avstrija, Ogrska, Nemčija in Bolgarija, op. ur.).

Pred vsem pa je naša najvažnejša naloga, da popravimo škodo, ki jo trpimo vsled spora med Anglijo in Ameriko. Mi gojimo do mogočne Amerike iskreno prijateljstvo,

poleg tega pa smo naravnost prisiljeni, da svoje izdatke za oboroževanje (t. j. za *marinarico*) omejimo. Stranka dela mora varčevati, če hoče popraviti vse zlo, ki nas tare doma (t. j. brezposelnost), za to pa potrebujemo mnogo denarja.

Mi slišimo pogostokrat besedo o stalnosti vnanje politike. Toda če je bila zunanja politika ene ali druge vlade napačna, se naslednja vlada na »stalnost« ne bo ozirala niti en trenutek, ampak bo to politiko izpremenila. To se tiče v prvi vrsti naše pomorske politike napram Ameriki. Mi ne bomo trpeli, da bi zastarele določbe o blokadah (zaprtje morja) le en trenutek ovirale sporazum o zmanjšanju naših stroškov za oboroževanje na morju. Mi tudi vojaškim strokovnjakom ne bomo dovolili, da bi se vmešavali v politiko. Pred petimi leti je bila sicer tedanja Delavska vlada prisiljena, dovoliti gradnjo nekaj vojnih ladij, toda od takrat pa do danes je preteklo precej vode pod mostovi, in če bodo hoteli ravnati admirali po svoji glavi, bomo znali take poskuse v kali zadušiti. Če nam bodo delali admirali kakšne težave, jih bo Delavska vlada odstavila in na njihova mesta postavila mlajše oficirje, ki jih je več kot dovolj, in ki bodo bolje razumeli duha modernega časa kakor stari gospodje.

Gradnjo novih vojnih ladij bomo do zaključka konference za razorožitev ustavili. Ne bo pa zato nihče ostal brez posla, ker bomo vse častnike in delavce primerno odškodovali. Zastavili bomo tudi vse svoje sile v to, da se podmornice in strupeni plini prepovedo kot vojno orožje.

Naša vlada se bo obvezala, da prizna razsodišča pod vsakim pogojem. Delavska stranka bo nastopila proti vsaki propagandi za vojno in bo tudi vse drage parade in

**ZVEČER za
namakanje
Schichtova
ŽENSKA HVALA**

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje
Schichtovo
TERPENTINOVO MILO**

pa je pranje gotovo!

mirozove in sploh končoveljavno odpravila ves vnanji blesk, s katerim je prejšnja vlada poskušala prikazati vojno mladino v najlepši luči. Mi ne bomo prikrivali strahot resnične vojne.

Tudi diplomatske zveze z Rusijo bomo gotovo obnovili. S tem pa še ni rečeno, da se zavzemamo za sovjetski sistem ali za komunizem. Komunisti so v Angliji pri volitvah popolnoma propadli. Mi se bomo držali svojega starega parlamentarizma. Mi se nočemo vmešavati v notranje zadeve tujih držav, ne pustimo pa tudi nikomur, da bi se vmešaval v naše notranje zadeve.

Sploh se bomo potrudili dokazati, da beseda »mir« za Delavsko stranko in za sedanje angleško vlado ni prazna megla.

Zadušnica za ranjkega Stjepana Radića.

Prejeli smo:

V četrtek, dne 20. junija je daroval preč. g. mestni župnik Janko Barle zadušnico za pokojnega Stjepana Radića in njegova tovariša dr. Gjura Basarička in Pavla Radića v šentjakovski farni cerkvi v Ljubljani.

Zadušnice se je udeležilo prav lepo število pokojnikovih osebnih in političnih prijateljev, ki visoko spoštujejo spomin moža, ki je dal ne samo hrvaškemu, ampak vsemu kmečkemu ljudstvu največ, kar mu more dati politik velikega formata: novo politično in socialno idejo, ki še danes ogreva na stotisoče kmečkih src in jih objema vedno več. Vsem možem, ki so se na ta dan spomnili pokojnika v pobožni molitvi, bodi iskrena hvala!

Iskrena hvala pa bodi izrečena tudi onim možem, ki so bili »tudi« veliki prijatelji in spoštovali pokojnega Radića (posebno takrat, ko je imel lep kos politične moči v svojih rokah), pa zaradi obilnih drugih poslov bržkone niso imeli časa, da bi poslali v cerkev vsaj skromno deputacijo. Zadušnica je bila radi tega vseeno veljavna. »Hrast se omaja in hrib — zvestoba Slovenca ne gane.«

Prijatelji pok. Stjepana Radića.

Dr. Korošec v Ljubljani.

V soboto, dne 22. junija so slavili desetletnico ustanovitve vseučilišča v Ljubljani. Na to proslavo sta prišla iz Beograda tudi ministra dr. Korošec in dr. Boža Maksimović (minister prosvete). Brzovlak je privozil v Ljubljano ob poldevetih zjutraj. Na kolodvoru so pričakali ministre: vel. župan dr. Vodopivec, prosvetni šef dr. Lončar in načelniki 5 fakultet ljubljanskega vseučilišča z rektorjem dr. Vidmarjem na čelu. Ko

so gospodje ministri izstopili iz vlaka, so jih pozdravili zgoraj našeti gospodje. Študentov ni bilo, čeprav so ravno študentje jako bistven del vseučilišča. Tudi drugih ljudi ni bilo na kolodvoru razun malega števila potnikov. Zastave ni bilo nobene in tudi nobene živijo-klica ni bilo slišati. Nato so gospodje sedli v pripravljene avtomobile in so se odpeljali v mesto.

* * *

Mongolija in Turkestan sta postali sovjetski.

Kitajski general Feng je izjavil, da namerava v Mongoliji in Turkestanu uvesti kmetско-delavsko republiko, ki bo v ozki zvezi s sovjetsko Rusijo.

* * *

Dr. Korošec o desetletnici.

Ob 11. uri dopoldne so preteklo soboto proslavili desetletnico ljubljanskega vseučilišča. Navzoči so bili samo povabljeni gospodje. Rektor dr. Vidmar je najprej prebral ukaz Nj. Vel. kralja, po katerem se ljubljansko vseučilišče poslej imenuje »Univerza kralja Aleksandra I.« (po latinsko: Universitas Alexandrina), potem pa je imel rektor slavnostni govor. V svojem govoru je rekel rektor dr. Vidmar med drugim (po »Slov. Narodu«):

»Naše tako težko pričakovano državno edinstvo bo uživala resnično šele druga generacija. Ta generacija ima vso možnost, da že zraste edina, složna. Naša vojska, ki vsi gledamo s ponosom nanjo, vzgaja široke mase v pravem jugoslovanskem duhu, našo inteligenco pa morajo prav tako, v istem duhu, vzgajati naša tri vseučilišča.«

Slavnosti sta prisostvovala tudi ministra dr. Korošec in dr. Maksimović. Govorila nista.

Študentov, ki tvorijo bistven del vsakega vseučilišča, ni bilo. Tudi »mase naroda« ni bilo. Če bi ne bili ljudje brali v časopisih, da se je ta proslava vršila, bi zanjo ne vedel »narod« niti v Ljubljani.

* * *

Anglija bo obnovila zvezo z Rusijo.

Novi angleški zunanji minister bo te dni podvzel korake za obnovo diplomatskih odnosov z Rusijo. Prejšnji trgovski odnosi se bodo zopet vzpostavili. Vprašanje zopetne obnove zveze z Rusijo bo ministrski predsednik Macdonald obravnaval tudi v prestolnem govoru, iz česar se jasno vidi, kakšno važnost se polaga na to, da se sklene ta zveza z eno najmočnejših držav sveta — z Rusijo.

Ali naj bo to katoliška akcija?

Vače. Ko smo zaslišali, da bo tukajšnje Društvo kmetских fantov in deklet priredilo v nedeljo 23. junija 1929 tekmo koscev, smo se temu začudili. Bolj pa ko smo o tem premišljevali, bolj smo uvidevali, da se s tem izkaže čast kmetickemu delu, ki redi vse stano ve in vse sloje, da se s tem priljubi kmeticki mladini tisto delo, ki ga ji je usoda namenila za celo življenje. Spoznali smo, da bo gotovo prirejevanje tekem v kmetickih delih vzgojno vplivalo na našo mladino, ki se kmetiskega dela ne bo sramovala, ki ga bo spoštovala sama, da ga bodo potem spoštovali tudi drugi. Zato se je nam začelo čudno zdeti, da takih tekem ni začel že preje kdo prirejati in samo častitamo naši organizirani kmeticki mladini, da je začela končno gojiti to koristno in vzgojno zabavo na naši vasi.

Vsi smo to uvideli — le naš župnik v svoji enostranski zaslepljenosti tega ni hotel uvideti. Ze prvi dan je lastnorčno raztrgal naš plakat raz trške lipe, katero dejanje se obsoja samo. Ko smo plakat obnovili, je prišel nad g. Črtanca, češ, da umetno uvajamo opravljanje hlapčevskih del ob nedeljah. G. Črtanc mu je predočil kake tekme se prirejajo tudi od strani »katoliških« društev ob nedeljah in praznikih ter da naša tekma ne služi koristoljubju, temveč vzgoji, da torej o uvajanju hlapčevskih del ne more biti govora. G. župnik je odgovoril, da se to godi le v mestih, kjer imajo za to cerkvene olajšave kot glede izpraševanj, spovednih listkov itd., ki za meščane niso obvezni, da pa ima duhovščina nalog na deželi obdržati staro. Na pripombo, če je torej kmet samo za garanje, samo za molitev, če je kmetu zabranjena vsaka zabava, tudi še tako vzgojna in koristna, je gospod župnik priznal, da se je zaletel in vprašal, kaj naj potem v cerkvi glede tekme reče. Gospod Črtanc ga je prosil naj prireditel pohvali in sodeluje, če pa tega ne more, naj jo pusti v miru.

Kljub temu je pa g. župnik v svoji enostranski zaslepljenosti napadel našo prireditev pri pridigah v nedeljo. Kandršanom, kjer se je prireditel vršila, je zagrozil, da se ne bo tam celo leto vršila nobena maša: ne poljska, ne hudournna. Darovalce nagrad je obso dil, češ, naj raje vsem cenejše prodajajo. Vmešal je tudi g. knezoškofa, češ, da je ta na Gorenjskem dekanu, ki je pri takih prireditvah sodeloval, zato odstavil od dekanata.

To nasprotstvo je izliv oblastnosti in pomanjkanja ljubezni do bližnjega. Čisto razumemo, če zato naše Društvo kmetickih fantov in deklet pod vodstvom takega dušnega pastirja ne more sodelovati v organizirani katoliški akciji. Ta akcija mora predvsem doseči, da bo nemogoč tak duhovniški nastop kate regakoli duhovnika v Sloveniji, posebno kar se naših društev kmetickih fantov in deklet tiče, ki stoje na stališču pozitivnega krščanstva.

Agrarna reforma v Sloveniji.

V predzadnji številki našega lista smo objavili neke vesti, ki jih je prineslo beograjsko časopisje o končnem zakonu o agrarni reformi, ki ga naj bi minister za kmetijstvo predložil kralju v podpis, oziroma Vrhovnemu zakonodajnemu svetu v pretes.

Objavljeni načrt je vseboval poleg določbe o razlastitvi agrarno zakupne zemlje tudi višino odkupne cene in način odplačevanja. Zadnji dve določbi sta bili za agrarne interese zelo težki in nesprejemljivi.

Že po nekaj dneh, ko so prišle te vesti potom časopisja v javnost, jih je minister za kmetijstvo g. dr. Frangeš označil kot netočne in deloma izmišljene. Kljub tej ministrovski izjavi je Zveza slovenskih agrarnih interesentov porabila to priliko ne samo, da protestira proti takemu načinu likvidacije agrarne reforme, ampak pred vsem, da ponovno naglasi svoje stališče do tega življenjsko važnega vprašanja za slovenskega malega kmeta in kočarja. Zato je poslala ministru obširno spomenico, v kateri ugotavlja, da je odkupna cena v iznosu 50% prometne vrednosti zemljišča vsekakor previsoka in da se pod nobenim pogojem ne more zahtevati od slovenskih agrarnih interesentov, da jo odplačajo. Kajti velika večina od njih tako visoke odškodnine pri današnji bedi in pomanjkanju ne bi mogla niti v 20 letih odplačati, kaj šele v desetih, kakor se v načrtu predvideva. Današnje cene zemljišč v Sloveniji so neprimerne visoke in se kapital ter v zemljišče investirano delo sploh ne rentira. Cene zemljišč v Sloveniji povišuje občutno pomanjkanje zemlje ter to stanje poostruje z vsakim dnem še ovirana emigracija (izseljevanje) in naraščanje naroda.

Pri določevanju višine odkupne cene se nikakor ne more vzeti za podlago današnja prometna vrednost zemlje, ampak samo ona iz leta 1919 izražena v kronah, ko se je veleposestnikom pravno in dejansko zemlja odvezla, čeprav se šele sedaj formalno izvaja.

Ako bi se iz kakršnihkoli razlogov ne moglo vzeti za podlago preračunavanja višine odškodnine agrarno zakupnega zemljišča na-

čina, kakor ga je predlagala deputacija slovenskih agrarnih interesentov v prvotni spomenici, po katerem naj odločajo v tej zadevi agrarni odbori in okrajni sodnik, potem naj se vzame za princip (načelo) kapitalizacije letne zemljiške rente, to je katastrski čisti donos.

Ako so dobivali veleposestniki večjo rento iz zemljišča, kakor pa bi jo iz kapitalizirane katastrskega čistega donosa, potem je bil ta višek odtegnjen od agrarno odvisnega kmeta in njegovega zaslužka. Nikakor pa ne more biti cilj agrarne reforme, da se tako krivično stanje podaljša še za par desetletij s previsoko odkupno ceno.

Poleg tega čisto gospodarskega razloga pa govore za naš način rešitve tega vprašanja tudi socialni in nacionalni (narodni) razlogi, kateri so bili obširno obrazloženi v prvotni spomenici in predlogu. V Sloveniji je pa to še prav posebno vzeti v poštev, ker obstoječe veleposestva po ogromni večini iz gozdnih površin, katera so iz agrarne reforme izločena in so ostala nedotaknjena veleposestniška last. Rezultat tega dejstva je ta, da je od približno 200.000 ha celokupne veleposestniške površine bilo oddvojenega komaj 15.000 ha za agrarne interese. To znači, da je prišlo za agrarno reformo pičlih 8% njihovih zemljišč. Veleposestniki v Sloveniji so bili neprimerno manj prizadeti od veleposestnikov v ostalih krajih države s celokupno površino obdelovalne zemlje. Zato bi se ne delalo veleposestnikom v Sloveniji nobene krivice, ako bi se agrarno zakupna zemlja razlastila tudi brez odškodnine.

* * *

V Sv. Križu pri Kostanjevici se je vršil preteklo nedeljo sestanek agrarnih interesentov. Poročal je geometer Milan Mravlje.

Agrarne zajednice. — Zastopniki Zveze agrarnih zajednic iz Maribora pod vodstvom g. I. Marušiča so se mudili pretekli teden v Beogradu ter intervenirali pri ministru za kmetijstvo g. dr. Frangešu v pogledu sredstev za kolonizacijo agrarnih interesentov.

Odbor Društva kmetov in deklet in Sokola.

Višnja gora. Dne 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla, bode odkritje spomenika padlim vojakom iz svetovne vojne. Ob pol 10. sprejeto z godbo iz mesta k spomeniku.

Beričevo. Naše društvo kmetov in deklet je napravilo v nedeljo 16. t. m. izlet v Notranje Gorice in pri tej priliki smo uprizorili v Gasilskem domu igro »Vdova Rošinka«. Dasi je sedanji poletni čas zelo neprikladen za take prireditve, je bila udeležba precejšnja. Tamkajšnje Gasilno društvo nam je dalo svojo dvorano in oder brezplačno na razpolago, za kar mu izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Prav prisrčna zahvala pa bodi na tem mestu izrečena tudi društvu kmetov in deklet za vsestransko pomoč in sodelovanje. Želimo, da nam bo mogoče tudi njih kdaj pozdraviti v naši sredi ter jim kličemo: Zdravo! — Odbor.

Kostanjevica na Krki. Pretečeno sredo smo pokopali gospoda Franca Globočnika, graščaka na Dobravi. Bil je brat v januarju umrlega Ivana Globočnika, bivšega župana kostanjeviškega. Kakor slednji, je tudi pokojni Franc Globočnik vneto podpiral dobrodelna društva, posebno gasilska. Radi tega se je pogreba udeležilo gasilstvo iz cele gasilske župe z župno zastavo in mestno gasilsko godbo kostanjeviško. S Franom Globočnikom je legel v grob zadnji potomec Globočnikove rodbine na Dobravi. Naj v miru počiva! — Vinogradi v kostanjeviškem okraju zelo lepo kažejo. Trta je pretečeni teden večinoma od-

cvela in to v lepem vremenu, tako da je upati na zdravo grozdje. Grozdni zavijač ni imel časa se razviti tako kot druga leta, ker je cvet hitro napredoval. Škoda po pozebi je precej omiljena po bujni trtni rasti, ki je nadomestila veliko pozebljih poganjkov lanskega leta. — Slavnost 25-letnice Prostovoljnega gasilnega društva v Kostanjevici se vrši neprekinjeno v soboto 29. junija z naslednjim sporedom: 28. junija na predvečer mirozov in bakljada po mestu in nato podoknica kumici gospej Vilmi Globočnikovi na Dobravi, drugi dan 29. junija ob 5. uri budnica, ob 10. uri sv. maša v župni cerkvi, po sv. maši ob 11. uri slovesna blagoslovitev nove motorne brizgalnice in zatem župna gasilska vaja. Popoldne ob 3. uri velika ljudska veselica na mestnem trgu pod kostanji drevoreda. Vstop je vsakomur prost. Pri vsej prireditvi sodeluje mestna gasilska godba kostanjeviška. Društva iz okolice se sprejemajo ob 9. uri dopoldne.

Predgrad pri Črnomlju. Pri nas in v sosedni kočevski letina dobro kaže. Upamo, da ne bo kake vremenske katastrofe ali pa tudi ne suše. Izseljevanje iz našega kraja je čimdalje večje. V Kanado, Argentino, Brazilijo itd. pošilja skoro vsaka hiša svojega človeka. Kmetje zapuščajo domove in gredo. »Domo-ljubov« člankar si pa predrne pisati in opozarjati izseljence. Dajte jim doma dela in služka, dajte jim možnost zaslužiti kruh, pa bo takoj konec izseljevanja. Poznam več svojih prijateljev, ki so se izselili še pred svetovno vojno in so vsi za 90% na boljšem od mene, ki me davčni vijak pritiska, da ne morem naprej. Izjavljam tudi, da nisem in nečem biti član novega gremija v Črnomlju, ker zanj ni nobene potrebe in ker imam dobro zastopstvo v Ljubljani pri trgovski in obrtni zbornici, kamor plačam tudi svoje prispevke. Moje razmere so znane glavarstvu. —

Josip Weber.

SEJMI.

30. junija: Žreče, Sv. Bolfenk v Slov. goricah, Olimlje, Rajhenburg, Sp. Polskava, Mozelj, Zagorje, Mirna peč, Mala Gora, Sv. Mohor, Rakek.

1. julija: Krško, Žiri, Podčetrtek.
2. julija: Črnomelj, Št. Gothard, Srednja vas, Kočevska Reka, Nova Štifta, Petrovče, Tinsko, Sv. Tilj, Vildon, Rakičan.
4. julija: Veliki Gaber, Rečica, Marenberg, Vojnik, Sp. Kostrivnica.
5. julija: Videm ob Krki, Mengeš, Peklo, Hodoš.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečnim odpovedi po 7½% brez odbitka davka na rento.

STANJE VLOG DIN 25.000.000—

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnica v MARIBORU
Slomškov trg 3, prtlj., poleg Stolne cerkve.

DOPISI.

Metlika. Te dni je slavil svoj 50-letni jubilej rojstva mož dela in ustvarjanja, ki ga pozna in spoštuje ne samo hvaležna mu Belokrajna, ampak vsak tudi daleč tja preko Kolpe in Gorjancev. Dako Makar je obhajal 50-letni rojstni dan z zavestjo, da je dal tekmo pol stoletja svoji ljubljani Belokrajni vse svoje duševne in organizatorne sposobnosti na razpolago. Že 1907 je ustanovil prvega belokranjskega Sokola v Metliki ter mu je starosta še danes. Nato je pomagal ustanavljati s svojo inicijativo vsa ostala belokranjska sokolska društva. Narodni čitalnici, kmetijski podružnici in posojilnici je Dako nenadomestljiv delavec. Kot mož je kremenit in odločen značaj, kot družabnik vesel, živahen in priljubljen, kot narodnjak zaveden in požrtvovalen. Odlikuje ga odkritost in poštenje. Zato ga imamo Belokranjci radi in mu kličemo še petdeset.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Društvo kmetov in deklet in »Sokol« v Sv. Juriju ob Ščavnici priredita dne 21. julija veliko akademijo z najbogatejšim sporedom. Razen igre »Ameriški rodoljub« nastopi mešani zbor pevskega odseka, mladinski tamburaški zbor, proste vaje in še druge razne točke. Vabimo vse prijatelje svobodnega mladinskega in slovenskega pokreta, da se naše prireditve udeležijo. Nuditi vam hočemo vse, kar bo v naši moči; pri Sv. Juriju bo to ena od prvih večjih prireditev. Tudi okolišna društva prosimo, da nas podprejo in na ta dan ne delajo nobenih prireditev. Torej na svidenje 21. julija! —

NOVICE.

Maše zadušnice za pokojnim Stjepanom in Pavlom Radićem so se vršile na dan 20. junija skoro po vseh cerkvah Hrvatske in Slavonije ter Dalmacije. Zadušnice so se brale tudi v Beogradu in na Dunaju, kjer prebivajo Hrvatje-katoličani. V Zagrebu so se udeležili zadušnice poleg članov rodbin pokojnih tudi dr. Maček, dr. Krajević, V. Vilder, Demetrović in drugi člani bivše KDK. V Beogradu je prisostvoval zadušnici tudi g. Ljuba Davidović.

Naša državna udeležba na mednarodni razstavi. Mednarodne razstave v Barceloni na Španskem, ki je bila sredi tega meseca otvorjena, se je udeležila tudi naša država. Paviljon, ki prikazuje gospodarsko, umetniško in narodno življenje v Jugoslaviji, je otvoril v torek 18. t. m. zastopnik zunanjega ministra g. dr. Kumanudi.

Meščanska šola v št. Vidu nad Ljubljano. Vpisovanje v I. in II. razred se bo vršilo v soboto in nedeljo, dne 29. in 30. junija od 8. do 12. ure. V I. razred se bodo sprejemali učenci in učenke, ki so dovršili uspešno 4. razred oziroma oddelke osnovne šole. Prinesli je zadnje šolsko izpričevalo in krstni list. Pri vpisu je treba plačati 20 Din v fond za zdravstveno zaščito učencev. Kdor se izkaže s potrdilom davčne uprave, da njegovi starši ne plačajo 30 Din direktnih davkov, je tega prispevka oproščen.

Kongres vseslovenske kmetijske mladine se je letos vršil na Poljskem v mestu Poznaniu. Udeležilo se ga je okrog 500 delegatov iz Češkoslovaške, Jugoslavije, Bolgarske, Poljske, Rusije in Lužic. Kongres je bil odprt 17. junija. Otvoritvi kongresa so prisostvovali zastopniki občinskega sveta v Poznaniu, narodni poslanci poljskih kmetijskih strank in češkoslovaški konzul. Po otvoritvenem zborovanju je kongres izbral razne sekcije, ki so se bavile s posebnimi vprašanji ter sestavile tozadevne resolucije.

Otrok zažgal in zgorel. Pretekli teden je v Mišjem dolu pod Primskovim zažgal senik 5-letni sinček Alojzija Primožiča (Kosmačarjev). Domači so odšli vsi na polje, doma so pa pustili samo omenjenega 5-letnega sinčka za varstvo. Otrok je nekje našel vžigalico ter se z njo igral na skednju. Suho seno se je hipoma vnelo in zgorel je skedenj in hiša z otrokom vred. Starši, pazite na otroke!

Strahovit umor v Vodmatu pri Ljubljani. V sredo zjutraj 19. junija so našli sosedje vdovo Marijo Cehbauerjevo, posestnico iz Vodmata št. 46, z razbito glavo v mlaki krvi med hlevskimi vrati. Živela je še par ur v globoki nezvesti in je, prepeljana v bolnico, kmalu umrla, ne da bi prišla k sebi. Spočetka je padel sum na mesarja Andreja Bitenca, s katerim je živela vdova že vsa leta po vojni skupaj. Toda še isti dan zvečer so našli umorjenega tudi Bitenca, zakopanega v kupu gnoja v hlevu. Kljub temu, da je bila policija že eno uro po umoru na licu mesta, vendar niso mogli izslediti zločinca. Zločinca je po umoru obeh vlomil v hišo in prebrskal miznice in omare, nakar je brez sledu izginil. Policija je z vsem osebjem na delu, da izsledi groznega morilca.

Čarovnica pred sodiščem. V Pančevu se je pričela pretekli teden razprava pred tamšnjim sodiščem proti babi Anujki, ki se je pečala s coprnjami in drugimi raznimi »zdravilnimi posli«. Več žena je prišlo k njej po zdravila za svoje može, ki jih pretepajo ali pa so ljubosumni. Anujka je dala ženam stekleničico čarodajne vode, katero so potem pri-mešavale jedi svojim možem. Več mož je vsled tega umrlo, ostali so pa dobili težke želodčne bolezni. Ker je bilo očitno, da je baba razdeljevala za drag denar strup, je bila obtožena in se sedaj zagovarja pred sodiščem.

Izbruh ognjenika. Na otoku Hokaida je pričel s silno močjo bruhati ognjenik, iz katerega leti kamenje do 50 km na okoli. Več mest in vasi je popolnoma porušeni in na tisoče ljudi je brez strehe. Na stotine človeških žrtev je pokopanih pod ruševinami in lavo.

Pod vlak je skočil na progi med Dobovo in Savskim Marofom 40-letni strojarski pomočnik Štefan Krajačič. Pri njem so našli listek naslednje vsebine: Spati ne morem, delati ne morem, hoditi ne morem, jetika me tlači, čemu potem še živim? Zato grem v smrt, pa naj mi nihče ne zameri.

Ameriški predsednik Hoover je podpisal zakon, ki bo velikanske važnosti za ameriške farmerje. Po tem zakonu se osnuje poseben urad za kmetijstvo ter za kredit od pol milijarde dolarjev za pomoč farmerjem.

Borba med Francozi in Marokanci. V hribovitem predelu francoskega Maroka je iz zasede napadlo 2000 moderno oboroženih Marokancev manjšo francosko vojaško posadko ter jo popolnoma razbilo. Francoske oblasti so poslale na pomoč večje oddelke.

Linčanje v bližini Moskve. V vlaku blizu Moskve je naletel železniški policaj na delavca, ki ni imel voznega listka. Ker se mu na zahtevo ni hotel delavec legitimirati, ga je policaj ustrelil. Na prvi postaji je prijavil zadevo svojim predpostavljanim. Medtem, ko se je policaj mudil v postaji, se je zbrala zunaj velika množica ljudi, katera je zahtevala izročitve policaja, da ga obsodi za uboj. Ker ga železniška uprava ni hotela izročiti, so delavci vdrli v postajo, policaja izvlekli na cesto ter ga s kamenjem pobili.

Kanadski kmet in Amerika. Sedanji predsednik Severno-ameriških združenih držav Hoover je izdal odredbo, po kateri so stopile v veljavo močno povišane zaščitne carine za kmetijske pridelke, zlasti za žito. S to odredbo so bili najhuje prizadeti kanadski farmerji, ki so izvozili v ameriške države za 160 milijonov dolarjev kmetijskih pridelkov. Zoper to zahtevajo od kanadske vlade, da tudi ona udari zaščitno carino na kmetijske in industrijske proizvode.

Zakaj se mučite, ko pa ni treba? Čez noč naj se perilo namoči v raztopini ZENSKE HVALE, zjutraj pa izpere s SCHICHT-ovim terpentinovim milom. — Varujte se ponaredb!

Anketa o kmetiskem šolstvu se je vršila pretekli teden v Ljubljani. Udeležili so se je voditelji in voditeljice kmetijskih nadaljevalnih šol iz ljubljanske oblasti. Za učitelje je podal obširen in temeljit referat o kmetijski šoli šolski upravitelj g. Josip Dolgan, za učiteljice pa ga. Dolganova. Anketa je sprejela poseben pravilnik in se izrekla za naziv nadaljevalne šole »Kmetiska šola«. Sprejela je mnogo važnih in potrebnih predlogov za uspešen razvoj kmetijske šole.

Vol požrl bankovec. — Kmet Guglielmo Quaglino iz vasi Bielle v Italiji je šel z vozom na polje. Tu je vola spregel, sam pa se je vlegel v senco drevesa, da se malo odpočije. Slekkel je suknjič in ga obesil na vejo. Dobri Guglielmo je kmalu zadremal. Vol, ki se je pasel okrog drevesa, je zagledal suknjič in ga pričel zvečiti. S suknjičem pa je požrl tudi 1300 lir v bankovcih, ki jih je skrbni kmet spravil v žepu. Ko se je mož prebudil, je s strahom zagledal, da je molel iz volovega gobca zadnji stolirski bankovec.

V bolnici zgorelo 100 bolnikov. V kitajskem mestu Kantonu je zgorela bolnica, ki je bila nabasano polna bolnikov. Vsled silovitega požara se jih je moglo le malo rešiti. Večina bolnikov je postala žrtev požara. Nad 100 trupel so potegnili iz pogorišča.

PODLISTEK

Peter Rössger:

Drvarjeva koč.

(Po naše pripoveduje Ivan Albrecht.)

In s šumenjem vode mu je zadonel nenadoma zvok otroškega glasu v uho. Potlej je spet poslušal in žvižgal in klical in ni čul nič razen šumenja vetra in vode. Matevž je hitel v grapo in naenkrat — o, kakšna radost je zavalovala v njem! — je čul čisto blizu dobro znane, vesele otroške glasove. Deca je sedela ob potoku. Iz kamenčkov in polenčkov sta si otroka gradila hišico in mlinček, kakršnega je imel daleč tam zunaj na vasi Priselnik. Tam sta že nekoč bila z očetom, ki je bil zanesel tja žita in prinesel moke nazaj. Zdaj je hotel deček še napeljati vodo na mlin, ko je bil vendar mlinar. Sestrica, no, ona je bila oče, ki prinaša žito — »Aha!« je vzkliknil, pa je stal pred njima. »Čakajta, zdaj vama pokažem, če ne gresta brž domov! Marš, kar pri tej priči. Ali ne vesta, kdaj je čas in kam spadata! — Kar palico bi vzel najrajši!«

Tako se je jezil oče, a otroka sta preplašena šinila kvišku. Prej nista nič slišala

njegovega glasu, ko tako šumi voda. Šele zdaj sta opazila, da je že čisto temno. Razsrdila sta njega. Nista si vedela pomoči in sta ihtela. Možak pa je dvignil mala dva v naročje. Ne da bi bil rekel besedo več, ju je držal — držal —. Saj sta bila njegovo vse — vse njegovo na svetu!

Tako ju je nesel domov. V koči, pri ognju, za ognjiščem se je kmalu spet posušila mokra obleka obeh malčkov in moževe oči.

Veter se je zaletaval v okna. Pri večerji, ki je otrokoma tembolj dišala, ker je bil oče zdaj že spet dobre volje, je menil Matevž, da bo nastopilo zdaj slabo vreme in da bo ta teden že za drvarjenje.

»To mi je vsakikrat zoperno, kadar pride čas za drvarjenje!« je rekla žena pol bolestno, pol nejevoljno. »Ves teden se moram ujedati, ko pa ne mine niti eno samo leto brez nesreče.«

»Beži, beži, ženka, misli na Boga!«

»Svetinjske ne pozabi, Matevž!« je opominjala stara mati, ko je slačila otroka in ju polagala v skupno posteljo kraj klopi za pečjo.

»A sicer ničesar ne manjka doma?« je vprašal hlapec, ko je navijal rjavo leseno uro. »Da česa ne pozabim! Zjutraj moram rano vstati. Je še kaj soli?«

»No, to že oskrbim, Matevž. Glej, da ti česa ne prezreš. Lodnasti suknjič vzemi s seboj in malo žganja. Malo angleškega bazzama ti bom dela tu noter in žavbe iz zeli, da imaš za vsak slučaj le vsaj nekaj pri rokah. Tobak imaš?«

»Pri moji veri, tega ne pozabim. Da imam le tobak, za drugo mi ni dosti mar. Nekaj ti moram še reči, ženka: Pazi na otroka —. Vidiš, danes sem se tako do smrti prestrašil, ko ju nisem brž našel. Saj veš, da se kmalu lahko kaj pripeti! In še tole. Ta teden bo sv. Miklavž. Zunaj v omari imam v spodnjem predalu jabolka in nekaj lecta. To nastaviš otrokoma v čevlje. Za mater sem kupil ruto. To ji deni na okno kraj njene postelje. — Ti, ženka, pa dobiš za Miklavža šele v soboto, ko se vrnem domov,« je dodal mož poredno in si pogladil brke.

Kmalu nato je ugasnila smolenica v drvarjevi koči. —

Prva se je predramila Julkica. Videla je, kako je vse tako nekam svetlo v sobici in zunaj in vse tako belo. Vedela je takoj. Saj je videla, kako še vedno frlé doli, te bele ptičice. Od veselja je poskakovala v postelji in je vščipnila Anžeta, da se je tudi prebudil. pa mu je zašepetala na uho: »Snežec je zamel, snežec je zamel!« (Nadaljevanje prihodnjic.)

Zver, ki trga ovce. Na Tuhinjski in Špitališki planini imajo tamošnji posestniki preko leto velike črede ovac na paši. Te dni pa je zavladovalo med ljudstvom veliko razburjenje, ker jim je neka zverina raztrgala nad 40 ovac. Nekateri pripovedujejo, da se klati po planinah medved in trga ovce, vendar ga še ni nikdo videl. Kmetje so bili prisiljeni vzeti ovce s planin in prignati domov.

Prostovoljno gasilno društvo v Rakitni bo imelo v soboto 29. junija slovesno otvoritev gasilnega doma, združeno z veliko vrtno veselico. Lačnim in žejnim bo dobro postreženo. Na sporedu je mladinska predstava, godba, ples in prosta zabava. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih cevi, vabimo tov. društva, prijatelje in izletnike k obilni udeležbi. — Odbor.

Postopek pri odpisu davka ob elementarni škodi. Letošnje poletje pogosto nastopajo neurja s točo. Ljudje so zbegani in pri prijavi škode često nepravilno postopajo. Zato opozarjam na nove predpise o odpisu davka ob elementarni škodi, ki so objavljeni v Uradnem listu z dne 18. decembra 1928 in sicer v »Uredbi o odpisu davka ob elementarni škodi«. Najvažnejša določila te uredbe so sledeča: Osnovni davek poškodovane parcele se sme deloma odpisati, če je letina poškodovana več nego četrtino. Škodo je treba prijaviti s točno označitvijo poškodovane parcele in navesti občino, vas in kraj, kjer leže poškodovane parcele, najdalje v osmih dneh po nastali škodi. Prijave je nasloviti na pristojno katastrsko upravo (sedež geometra), brez takse. Če vloži občina prijavo, je treba navesti, kateri in koliki del okolice je oškodovan. V vsakem primeru mora navesti vložitelj prijave čas in vrsto elementarne nezgode ter prijavo podpisati. Katastrska uprava odredi ocenitev škode na licu mesta. Škodo ugotovi komisija, ki jo sestavljajo: delegiran uradnik katastrske uprave kot predsednik in dva strokovna člana občine, ki ju določi vsako leto občinska uprava. Prisostvuje župan, lahko prisostvuje tudi oškodovanec. Če se ugotovi, da se je vložila prijava škode neupravičeno, mora plačati dotični vložitelj stroške delegiranega uradnika. Če se elementarna škoda dogodi neposredno pred žetvijo ali med žetvijo, naj občina sama vpričo dveh odbornikov ugotovi z zapisnikom začasno na licu mesta velikost škode, prizadete vsaki parceli. Ta zapisnik predloži občina katastrski upravi.

Oblak se je utrgal nad vasjo Podgarič ter je vsled tega nastal tak naliv, kakršnega že najstarejši ljudje ne pomnijo. Potok v podgariški dolini je narastel do 7 m visoko. Utonilo je pet gozdarskih delavcev. Voda je drla s tako silo, da je gozdno železnico popolnoma raztrgalo in so bile tračnice kar ovite okrog debel. V vasi Podgarič se nahajajo žage in velika skladišča lesne trdnosti »Nihag«. Voda je ves les s skladišč odnesla in naprave pri žagah pokvarila. Škoda gre v milijone.

Samomor. V Zagrebu je skočil pod brzovlak Slovenec Franc Ulčar iz Kamnika. Vzrok samomora ni znan.

Požar. V Zg. Besnici pri Kranju je pretekli ponedeljek izbruhnil požar, ki je upepelil 7 zgradb, večinoma gospodarska poslopja. Gasilna društva iz bližine so omilila požar in preprečila, da niso pogorele nekatere hiše.

Smrtna nesreča. V nedeljo zvečer so se peljali s kolesi gasilci iz Most z gasilske veselice. Blizu vasi Hrastje pri Mostah se je Franc Cigler, mizar iz Most, z vso silo zaletel v Pečnikarjev avtobus in obležal z razbito glavo. Avtobus je nezvestnega Ciglerja prepeljal v bolnico, a je po par urah umrl.

Izgubljeni sin.

Oče sinu: »Ne dam ti niti pare več. Od danes si ti zame mrtev.«

Sin: »Pa mi daj vsaj za pogreb.«

Alko:

Stric Balentinc.

Ali poznate strica Balentinca z Vrha? Škoda, da ga ne poznate, bi vsaj sodili, ako je za verjeti govoricam, ki so razširjene o njem. Hudobni jeziki pravijo namreč, da je stric Balentinc malo »tako-le«, rekli bi »naiven«, ali pa kakor hočete... Resnica pa je, da je ravno nasprotno, namreč zelo pretkan, kar vam bo izpričal nastopen resničen dogodek, ki se je pripetil pred par leti.

Bilo je v času košnje, ko vsak skrben gospodar gleda na to, da čimprej pospravi seno. Tudi stric Balentinc se je z vnemo poprijel tega koristnega opravila in, ker njegova domačija ni nikako veleposestvo, je košnjo kmalu opravil. Pa si je mislil stric na tihem: malo imam svojega, kaj, ko bi pokosil malo še komu drugemu, saj to ne more biti greh, ako vzamem takemu, ki ima preveč za svojo potrebo. Kakor je mislil, tako je tudi storil. Ponoči, pri mesečini je šel na sosedov travnik, pokosil za dva voza trave, jo odpeljal domov, kjer jo je lepo posušil in seno spravil v svoj kozolec. Nobena stvar pa ni tako skrita, da bi ne prišla nekoč na dan. Takoj drugi dan po tem, ko je pospravil seno, so ga posetili orožniki in ga spremili v občinsko pisarno, kjer so ga »deli« na zapisnik in obsodili na povračilo storjene škode, namreč, da mora Petaku pripeljati voz sena. »Veš, Balentinc, voz sena, ki ga pripelješ, s parom, boš povrnil, in to v osmih dneh, drugače greš pa „na počitnice“ za par dni,« mu je še zabičil načelnik, ko ga je odpustil od zasliševanja. Stric Balentinc pa ni maral biti zaprt, zato je skesano pristal na razsodbo ter se zavezal, da bo s parom pripeljal voz sena.

Čez osem dni — v nedeljo — ko smo sedeli popoldne v senci in se pogovarjali o tem in onem, se slučajno ozre eden izmed naše družbe na cesto, ki pelje z Vrha in se veselo zasmije. Kakor na povelje smo tudi ostali obrnili glave v tisto smer in, glej spaka, tudi mi smo bušili v glasen smeh. Stric Balentinc je peljal namreč s parom voz sena. V majhen voziček — pri nas mu pravimo vlak — sta bili vpreženi: na desni koza, na levi pa krava, tudi ne dosti večja od koze, pred njima pa Balentinc, moško, stopajoč z bičem v desnici. Ko je prišel voz do nas, smo smeh zadržali in eden izmed družbe ogovori strica: »Kam pa peljete seno, stric Balentinc?«

»Na občino, ker tako stoji na zapisniku, da moram Petaku vrniti seno,« se je resno odrezal, pri tem pa ni pogledal ne na desno, ne na levo, samo koza je pogladil malo z bičem, da ne bi zaostala.

Ker smo bili radovedni, kaj bo na stvari, smo mu sledili.

Ko je pripeljal stric Balentinc voz pred občinsko hišo, je ustavil, stopil do načelnika in mu na kratko pojasnil, da je pripeljal voz sena v povračilo za prizadeto škodo, glasom zapisnika od tega in tega dne.

»Kakšen voz si pripeljal, kaj misliš, da boš imel koga za norca,« se zadere nanj gospod načelnik.

»Lepo prosim, voz sena sem pripeljal, kakor ste me obsodili,« pojasnjuje stric Balentinc in se ponižno odkrije pred vaškim načelnikom.

»Ja, voz, toda ne tak, pa tudi s takim parom ne,« se je razjezil gospod načelnik.

»Prosim lepo,« stric Balentinc se je celo priklonil, »menda ja vidite, da je to voz, saj ima štiri kolesa, par živine je pa tudi, moja čada in koza peljeta vam bolj kot par volov, še v »trab« bi lahko pognal, da ni tako vroče, kar bi jima škodilo pri mleku. Ako pa mislite, da sem kaj pregrešil, oziroma, da nisem izpolnil svoje dolžnosti, potem

pa kar preberite še enkrat zapisnik, videli boste, da imam jaz prav, ker v zapisniku stoji, da ste me obsodili v povračilo enega voza sena, ki se pripelje s parom. Ni pa označeno, kakšen naj bo ta voz in kakšen par živine, ali konji, voli, krave ali pa osli. Jaz, na primer, da ne bo zamere in pomote, sem zapregel mešano živino, čado in kozo, voz sem pa tudi vzel srednji, lahko bi naložil tudi v voziček na dveh kolesih, pa se vam nisem hotel zameriti. Vidite, kako sem pošten...«

Načelnik je stopil v pisarno — najbrže je šel pogledat v zapisnik — ter se kmalu vrnil in — lepo molčal.

Stric Balentinc je pa zapeljal seno do Petaka tam je razložil ter se dostojno vrnil domov.

Še dolgo po tem dogodku so se vaščani muzali modrosti gospoda načelnika, ki je tako »salomonsko« obsodil Balentinca, a sebe zadel, ker namreč on sam je bil tisti sosed, ki mu je Balentinc pokosil seno.

Carska palača.

Da pokažejo tudi na zunaj vso moč in sijaj carizma, so zgradili ruski carji v 18. stoletju največjo vladarsko palačo na svetu, katero so imenovali Zimski dvorec v Petrogradu, sedanjem Leningradu. Gradil jo je najslavnejši tedanji arhitekt Rastrelli. Po revoluciji so ostale vse carske palače prazne. Dočim so druge uporabili za razne državne urade in sedeže delavskih strokovnih organizacij, so bili boljševiki v največjih dvomih, kaj naj napravijo z Zimskim dvorcem, to ogromno stavbo, katere prostori niso radi velikosti in obsežnosti za nobeno porabo. Usoda njegova se je večkrat menjala.

V Zimskem dvorcu je stanoval ruski car do revolucije l. 1905. Po tem letu, ko je bilo pred carsko palačo streljano v stotisočglavo množico, se je zadnji ruski car preselil za vedno iz Petrograda ter se nastanil v bližini Carskega sela.

Revolucija iz l. 1917 je napravila iz Zimskega dvorca sedež začasne vlade in v njega se je preselil tudi glavni njen predstavnik A. Kerenski. Svoje stanovanje si je dal pripraviti poleg dvoran bivšega carja Aleksandra III. V tem dvorcu je začasna vlada tudi žalostno končala, ko so septembra meseca 1917. leta boljševiki vse njene ministre položili in zaprli v petrograjsko trdnjavo razen Kerenskega, kateremu se je posrečilo pobegniti.

Lenin se po tej zmagi ni hotel nastaniti v Zimskem dvorcu, ampak je šel s svojimi sovjeti v drugo palačo, imenovano Smolni institut. Kasneje so sklenili, da napravijo iz Zimskega dvorca muzej. Vzdrževanje take ogromne zgradbe stane velikanske vsote ne glede na to, da so morali za muzej z velikimi stroški prostore popraviti in preurediti. Dvorec ima toliko dvoran, soban in hodnikov, da je bilo prostora za največji muzej. Zato so tudi ovorili v njem razne muzeje. Med prvimi je bil muzej revolucije, v katerem je prikazano vse, kako se je prevratna ideja v Rusiji počela in razvijala.

Stanovanje zadnjega carja je preurejeno v zgodovinski muzej, ki prikazuje, kako so živeli poslednji vladarji.

Vsi koti in sobane še do sedaj niso bile natančno pregledane.

Od časa do časa prirede boljševiki razprodajo raznih carskih predmetov in dragocenosti. Za silno drag denar pokupijo Amerikanci vse, perilo ruskih caric, obeske in okraske, zapestnice, ovratnice itd.

Palača pa počasi razpada, ker nihče noče toliko žrtvovati, da bi jo temeljito popravil. Čas in vreme jo bodo uničila.

NARODNI GOSPODAR

ELEKTRIKA V KMETIJSTVU.

Kaj je pravzaprav elektrika, od kod nje-na tolika moč? Taka vprašanja si marsikdo postavlja, ko vidi zmagoslavni pohod te tajinstvene sile.

Elektriko tvorijo silno majhni delci snovi — elektroni imenovani. Elektroni se nahajajo vsepovsod, v vsaki materiji, v zraku, v vodi itd. Toda mi jih ne vidimo, ne čutimo, le če se zberejo na enem telesu v velikanski množini, moremo videti samo njihove učinke. Ako je torej na enem telesu preveč elektronov, pravimo, da je telo negativno električno (—), ako pa jih je premalo, pravimo, da je telo pozitivno električno (+). Ti mali delci — elektroni pa se premikajo z velikansko hitrostjo, do 300.000 km na sekundo, ako le imajo pripravno pot. Najrajši tečejo po srebru, potem bakru in po vseh drugih kovinah, ki jih imenujemo prevodnike. Nikakor se pa elektroni ne morejo sprijazniti s steklom, porcelanom, ebonitom in drugimi podobnimi snovmi, ki jih vse skupaj označujemo z besedo izolatorji — po njih ne teče torej nobena elektrika. Zato boste razumeli, zakaj damo bakrene žice na porcelanaste podstavke. Kakor že rečeno, se premika elektrika z velikansko hitrostjo in ravno v tej hitrosti je njena sila in moč. Da bomo lažje razumeli delovanje elektrike, vzemimo primer iz navadnega življenja, ki je po svojih učinkih podoben elektriki — to je voda. Koliko nešteto mlinčkov nam ženejo naši potočki, ki veselo prižuborijo iz hribov. Vsak ve, čim večja množina vode in čim hitrejša teče, tem večjo moč ima voda. Hitrejša pa teče, čim bolj z visokega pride voda, torej čim večji padec ima. Popolnoma isto je pri elektriki, čim večja množina elektrike in čim večji je padec, ali kot pravimo pri elektriki napetost, tem večja je moč elektrike. Množino elektrike merimo v amperih (vodo merimo z litri), napetost ali padec v voltih (pri vodi merimo padec v metrih). Slišali ste gotovo že: stroj rabi 4 amper toka in 220 voltov napetosti. Ker ima elektrika toliko hitrost, rabimo čisto male množine in po navadni žici prenesemo lahko ogromno silo. Ako bi hoteli da nam recimo Sava iz Št. Vida žene n. pr. mlin v Ljubljani, moramo napeljati po kanalu Savo v Ljubljano in če bi bil padec dovolj velik, bi ta vodna sila res gnala mlin. Čim dalj bi hoteli Savo napeljati, tem več padca bi potrebovali, toda stvar bi prišla draga, ker kanali stanejo. Isto je pri elektriki, mesto kanalov imamo bakrene žice in čim dalj jo hočemo izpeljati, tem večjo napetost rabimo. Daljnovodi (tako imenujemo žice, ki vodijo elektriko) peljejo danes elektriko na 100 km daljave in za to rabimo napetost do 100.000 voltov. Taka velika napetost je pa za človeka zelo nevarna, saj že napetost od 200 do 300 voltov usmrti človeka, zato moramo postaviti posebne stroje, ki to napetost malo umirijo, ki torej znižajo napetost, tako da ni nevarna človeku. Take stroje imenujemo transformatorje.

Ako teče elektrika vedno v eno in isto smer kot voda, imenujemo enakomerni tok, ako pa teče sedaj v eno sedaj zopet v drugo smer kot minutnik na uri, tedaj pravimo, da je to izmenični tok. In kakor minutnik na uri žene kolesje ure, tako more tudi izmenični tok gnati motorje.

Pridobivanje elektrike.

Dosedaj smo si ogledali samo bistvo elektrike, odkod pa dobimo te elektrone, si bomo ogledali v naslednjem poglavju.

Najprej so pridobivali elektriko na ta način, da so drgnili steklo ob svilo ali ebonit s kožuho vno; no, ta način se uporablja le še v šolah. Drug način je ta, da se da v kako kislino, žvepleno ali soliterno, dve vrsti ko-

vin, baker ali cink, ali mesto bakra oglje. Na ta način se proizvaja elektrika in teče elektrika z ene kovine na drugo. Ta način proizvodnje se rabi pri hišnih zvoncih, v telefoniji in v novejšem času pri radio. No, vsi ti načini proizvodnje dajo male množine elektrike, ki nimajo velike moči. Tretji in to je najvažnejši način, ki je pa obenem najcenejši in ki proizvaja poljubne množine elektrike pa je sledeči: Ako imamo močan magnet in med tem magnetom pa premikamo žico, opazimo s posebno pripravo, da dobi žica električno napetost, ki more pognati elektrone po žici, ako je sklenjena. Seveda, če je ena sama žica, dobimo zelo malo elektrike, zato navadno vzamejo več žic in jih zvežejo skupaj na poseben način na cilindru. Ta cilindri se vrti med močnimi magneti in na ta način dobimo elektriko. Sedaj je pa vseeno kako vrtimo, eno je, čim hitrejšo vrtimo, tem več elektrike dobimo. Najcenejši pogon je pač vodni pogon, kakor vrti voda mlinška kolesa, tako vrti tudi turbino in turbina pa cilindri na električnem stroju. Magneti so navadno elektromagneti, to so magneti, ki nastanejo, ako ovijemo kos železa z žico, po kateri teče električni tok. Na ta način dobimo zelo močne magnete. Princip vsakega stroja je, da med magneti vrtimo žice, navite v tuljavo. Tako dobimo proizvajalce elektrike ali generatorje. Ako pa imamo že tok na razpolago in ga spustimo v tuljavo cilindra, se začne cilindri vrteti; tako dobimo motor, ki žene slamoreznice, mlatilnice itd.

Sama izvedba teh strojev je raznolična. Navadno so mesto magnetov samo električne žice, navite v tuljavo, ki pa delujejo kot magnet. V bistvu se nič ne izpremeni.

Poraba elektrike.

Poraba elektrike je najraznovrstnejša. Kot najcenejša pogonska sila izpodriva parne in bencinske stroje. Pa ne samo to, električni motor zavzame veliko manj prostora kot bencinski ali celo parni stroj. Pri električnem motorju nevarnost požara skoraj ne obstoja, kar je posebno velikega pomena za pogon kmetijskih strojev. Električni motor ne zahteva za pogon posebnih priprav, električni tok spustim v stroj in začne takoj teči. Poznanje stroja skoraj da ni potrebno in vsak človek, ki je enkrat videl kako se ga zažene, more z njim delati. Bencinski in parni stroj zahtevata nekaj znanja od onega, ki z njim operira. Električni motor skoraj ne zahteva nobenega nadziranja ko enkrat teče, teče sam naprej brez reguliranja in brez vsakršnih ceremonij. Posebno velja to za takozvani asinhronski motor za izmenični tok s tremi vodniki (žicami).

Druga uporaba je razsvetljava. Elektrika teče po silno tanki električni žici. Elektroni se morajo drenjati, da morejo priti skozi to ozko pot. Vsled tega se žica tako razgreje, da zažari. Prednosti električne razsvetljave v vsakem oziru prekašajo petrolejsko. Ni se treba več mučiti s prižiganjem, en obračaj stikala in električna luč lepo gori in sveti trikrat močnejše od petrolejke. Nevarnost ognja je skorajda izključena. Petrolejka rabi za gorjenje kisik, torej isti plin kot človek, zato je petrolejka iz zdravstvenega stališča škodljiva, dočim električna luč niti najmanj ne kvari zraka. Kar se pa tiče cene, naj pove račun. Petrolejka, ki ima jakost 15 sveč, porabi v 20 urah ca. 1 liter petroleja in recimo da stane 7 Din. Moderna žarnica Wolfram porabi v 20 urah 700 wattnih ur in če računamo kilowattno uro po 5 Din, stane razsvetljava žarnice 3-5 Din in poleg tega sveti z jakostjo 32 sveč, torej še enkrat več kot petrolejka. Pri tem smo vzeli petroleju navadne cene, a elektriki visoke. Ti dve uporabi sta najvažnejši. Poleg tega se rabi elektrika za kuhanje, likanje, za kurjenje, v zdravilstvu i. t. d.

Elektriko proizvajajo v elektrarnah generatorji, katere ženejo navadno vodne turbine. Tako veliko centralo imamo v Sloveniji na Fali. To je največja centrala v Jugoslaviji in jo žene reka Drava. Ob premogokopih, ki imajo slab premog, katerega se ne splača prevažati, postavljajo takozvane kalorične centrale. Tu pa parne turbine ženejo generatorje. Tako centralo imamo v Velenju. Več električnih central se lahko spoji skupaj, tako, če odpove ena, delujejo še ostale. Dasi smo v Sloveniji v elektrifikaciji precej pred drugimi kraji v naši državi, vendar je treba še ogromnega dela. Vse te centrale, ki so v Sloveniji, jih je treba povezati v eno celoto, vrzeli še izpopolniti, tako da bodo električni daljnovodi preprežali celo Slovenijo in da bo slednja kmetijska hiša imela električno razsvetlavo in slednja kmetijska vas obratovala s ceneniimi električnimi motorji. F. S.—r.

Kmetijska tekma.

Gospodarska zadruga v Medvodah priredi sredi prihodnjega meseca javno tekmo strojev in orodja za obdelovanje zemlje. Odloča gospodarski efekt.

Na tekmi bode zastopano vse orodje — od najprimitivnejšega, ki je še v rabi, pa do najmodernejšega in najpopolnejšega! V vseh tozadevnih skupinah bo zmagovalac tudi nagrajen s primerno nagrado.

Kdor se želi udeležiti tekme, naj svoje tozadevno orodje prijavi najkasneje do 8. julija pri podpisani zadrugi. Navede naj vrsto in približno težo orodja. Poljedelci in kmetijske korporacije plačajo Din 10—, trgovci s poljedelskimi stroji in orodjem pa Din 50—prijavnine. Oddaljenejši naj pošljejo tekmovalne predmete franko žel. postaja Medvode (prevoz na tekmovalni prostor in nazaj brezplačen), bližnji pa bodo pravočasno obveščeni ustmeno o vseh podrobnostih. Bližnji naj po možnosti pridejo tudi z vprežno živino.

Kmetovalci se bodo ob tej priliki imeli priliko odločiti za nakup oziroma uporabo prvovrstnega orodja, trgovci pa za zdravo in uspešno reklamo.

Tekma se bo vršila na nedeljo 14. julija ob 2. uri popoldne na Sorškem polju med Medvodami in Jeperco. (Ako bo slučajno kaka izprememba, bomo to pravočasno naznanili.) V slučaju slabega vremena preloženo na 21. julija.

Vstop na tekmovalni prostor vsakomur prost.

Vse prijatelje napredka vljudo vabi v sodelovanje, a že danes — tudi na ogled tekme odbor Mlekarske zadruge za Medvode-Svetje.

Mariborski trg, dne 15. junija 1929. — Perutnina: piščanci po 15—25 Din, kokoši 35 do 45, race, gosi in purani po 60—90, domači zajci 15—30, kozliči 70—100 Din za komad. — Krompir, zelenjava, druga živila, sadje: Cene krompirju 1-50—2, letošnjemu 7, grahu v stročju 8, fižolu v stročju 12—14, kislemu zelju 5, kisli repi 2, čebuli 4, česnu 15—18 dinarjev za 1 kg, karfiolu 5—10, glavnati solati 0-50—1-50 Din za komad, špargelnom 5 do 10 Din za šopek. Sadju: črešnjam 7—12 dinarjev za 1 kg, povpraševanje je bilo izredno veliko, jabolka so se podražila in sicer po 8—14 Din za kg, jagodam 18—20 Din za liter. Lončena in lesena roba, katere je bilo veliko naprodaj, se je prodajala po 0-50—100 Din, lesene grablje in vile 5—7, cepci in držala 8—10 Din za komad. — Seno in slama. Cene senu: 110—150, otavi 100—120, slami pa 60 do 75 Din za 100 kg. — Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejm dne 14. junija 1929 je bilo pripeljanih 262 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči od 5 do 6 tednov stari 110—150, 7 do 9 tednov stari 175—200, 3 do 4 mesece stari 325—400.

Najboljši in najtrpežnejši
šivalni stroji
in **KOLESA** so
GRITZNER
in **ADLER**
za dom, obrt in industrijo,
v raznih opremljenih
istotam švicarski
pletilni stroji **DUBIED**
Pisalni stroji **URANIA**

Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

Čisti obraz

in pomlajenje. Vaša koža
postaja mladeniško sveža
in bela kot cvet. Ogrci,
mozolji, gube, pege, rdeč
nos, brazgotine, solnčne pe-
ge, rumene in rjavje pege,

pege vsled vročine

izginijo takoj in zanesljivo z uporabo lepote kreme
»EROS«. »Eros« služi v dosegu in ohranitev lepote
obrazu, vratu in rok. Ohranja lepoto do najvišje sta-
rosti pod jamstvom. Zdravniško priporočano. — Dol-
gujem Vam veliko hvaležnost, dosegla sem vidno
olepšanje obraza v 24 urah,« piše gospa dr. M. Glan-
zend. Sijajno preizkušeno pri damah in gospodinjske
starosti. Cena Din 16.—, 3 lončki Din 34.—, 6 lonč-
kov Din 55.—.

Dr. Nikol Kemény, Košice,
poštni predal 12/L 33, ČSR.

V vsakem kraju iščemo zastopnike

za prodajo šivalnih, pletilnih in pi-
salnih strojev, koles itd. - Zelo dobri
pogoji. - Ponudbe na
»CENTRA« Ljubljana. Poštni predal 248.

»JAVA« pšenična kava

je izvrstna, zelo redilna in okusna. Zahte-
vajte jo pri vseh trgovcih! Razpošiljamo jo
tudi po pošti v zavojih po 5 kg za 70 Din, če
se denar naprej pošlje, ali pa po povzetju za
75 Din. Povzetje je 5 Din dražje. Poštnino
plačamo mi. Vsakemu 5 kg zavoju »Java«
pšenične kave je kot darilo pridelana lepa
skodelica za kavo. Kdor pošlje 2 Din v znam-
kah, dobi vzorec 100 g »Java« pšenične kave
poštnino prosto. Sprejmemo za vsak večji
kraj zastopnika. — Pržiona kafe »Java« k. d.,
Beograd, Lomina ul. 11/č.

Naročajte in širite

»KMETSKI LIST«!

Vajenca za krojaško obrt
s stanovanjem in
hrano v hiši sprejemem takoj.

Franc Presetnik

Šmartno št. 1, p. Moste pri Ljubljani

Kmetje in kmetice!

kadar kupujete v mestu svoje potrebščine, podpirajte v prvi
vrsti trgovce, ki v našem listu nudijo svoje blago!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Laneno olje, firnež, emajlne in ostale lake, oljnate barve

in vse v stroko spadajoče blago kupite
dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv
Ljubljana-Medvode. Lastnik Franjo Medić.

Podružnica Maribor - Novi Sad.

EKONOM

osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska 7

ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila: Kalijevo sol, superfosfat, nitrofoskal
(mešano gnojilo), čilski soliter, apneni dušik i. dr.

Seno in pšenično slamo dobavlja po najnižji ceni
franko vsaka postaja.

K
O
S
E
la KRAJSKE OBLIKE
turške, à la peklen-
ske in „VULKAN“
(z garancijo) brusne kamne
ter prvovrstne

ima v zalogi

„EKONOM“

Osrednja gospodarska zadruga
Ljubljana, Kolodvorska ulica 7

»ILOVAC«

Tvornica glinastih
strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

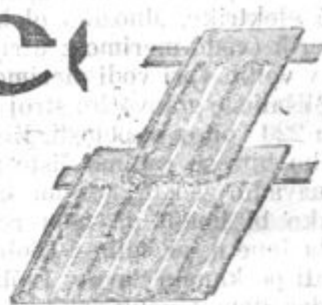
Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.

Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor
tudi ploščice za tlake. Posebno se priporočajo **falcovani in dvakrat falcovani**
strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Kvaliteta zidne in strešne
opeke je strokovnjaško priznana, kot najboljša v državi.

Dobavlja se franko na vsako postajo.

Generalno zastop-
stvo za Slovenijo: **»EKONOM«** Ljubljana
Kolodvorska 7

Prometna banka d.d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

Telefon št. 2149, 2968

Pošt. ček. rač. 13.853

(vogal Pred škoflje 1, nasproti magistrata)

Žiro-račun
pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vnosičevanje čekov in menic. Izdaja
uvorenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkulantnejših pogojih.